

י"ג בשבט תשע"ה

2 בפברואר 2015

תיק מס' 74050

פסק דין

בעניין שבין

הנתבעים

התובע

1. נתבע

2. נתבעת

(בני זוג נשואים)

א. תיאור המקרה והעובדות המוסכמות

בין חברת פלוני, שהתובע הוא אחד מבעליה, לבין הנתבע התנהל מאבק משפטי ארוך שנים (-2007 2013) בכמה ערכאות של בית המשפט, בקשר לביתם של הנתבעים. כתוצאה מהליכים אלה התחייב הנתבע כלפי החברה הנ"ל בסכום מסוים. עד היום, הסכום תפח במידה משמעותית כתוצאה מהצמדה וריבית, והחברה מנהלת תיק הוצאה לפועל כנגד הנתבע.

לאחר יום הכיפורים של שנת תשע"ד החל הנתבע לפרסם פרסומים שונים כנגד התובע ובהזדמנויות מסוימות גם כנגד בני משפחתו ועורך דין החברה. אלפי ניירות בהם פרסומים ("פשקווילים") פוזרו בעירו של התובע, כולל באזור מגורי התובע, וכן ביישוב בו גר בן התובע, ובמקום נוסף.

כמו כן הנתבע תלה כרזות במקומות שונים, וכן שלח אותם למשרדו של עורך הדין. תוכן הפשקווילים משלב קללות וגידופים, כינויי גנאי יחד עם הצגת עובדות כפי שהנתבע רואה אותן, והן כוללות האשמה על גזל, לקיחת רבית, חמדנות ועל תביעה בערכאות וכן שאר ליקויים שמצא בהתנהגותם, לפי טענותיו.

נפרט את הכינויים והקללות בהם השתמש, שכן יש צורך לדון בהם מבחינה הלכתית:

כינויים: רשע בן רשע. גזלן בן גזלן, חמדן בן חמדן, בזוי בן בזוי, חלאת אדם, שפל, אכזר, בן עוולה, בן נידה, סורר, שקרן, גנב.

קללות: ארור, ימח שמו וזכרו, יבואו עליו כל הקללות שבפרשת "כי תבוא", וכן פסוקי קללה שונים.

על חלק מהפרסומים חתם (במודפס) הנתבע את שמו ומקום מגוריו, ובחלק קטן מהם אף מוזכרים שם הנתבעת והילדים.

עמוד 1 מתוך 16

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Brurya St. Main Office:

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס Fax 02-5379626 www.erezhemdah.org bestdin@erezhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

גם בבית הדין עצמו, כאשר הוקראה מתוך הכתב קללת "ימח שמו", מאחד הכרוזים, כנגד התובע, ענו הנתבע והנתבעת "אמן" לעיני כל הנוכחים.

הצדדים הגיעו לדיון בבית הדין לאחר שהוגשה התביעה בבית משפט השלום בנושא הדיבה ובהסכמת הצדדים התביעה הועברה לבית דין זה. כתב הבוררות הוגבל רק לעניין תביעת הדיבה כשהתובע לא הסכים לדון כלל בעניין הכספי המקורי שממנו התחילה הפרשייה, למרות דרישתו של הנתבע, בשלב מסוים של ההליך, לדון גם בעניין זה.

כמו כן גם במכתבי הנתבע ובכתבי הסיכומים לבית הדין משובצות קללות וכינויים בין הדברים בכתב יד.

במהלך הדיונים הוציא בית הדין צו מניעה האוסר המשך הפצת חומר פוגע. למרות זאת תלה הנתבע על ביתו כרזות המגנות את התובע. לאחר האזהרה הראשונה של בית הדין וקביעת קנס של 1,000 ₪ ליום להמשך התלייה הנתבע לא הסיר את הפרסומים בטענה שתפורט להלן, ועשה זאת רק לאחר כ 20 יום ולאחר שקיבל אזהרה שנייה.

במקביל לכך התובע המשיך בתהליך הוצאה לפועל לגביית החובות וקידם תהליך הוצאה לפועל של כינוס נכסים על ביתו של הנתבעים.

ב. טענות התובע

התובע דורש פיצוי על הקללות, הכינויים והוצאת השם הרע. לדבריו, פנייתו לבית משפט האזרחי הייתה מותרת גם על פי ההלכה וכמבואר בשו"ת מהרש"ם (א, פט), ועל כן הוא אינו צריך כלל להתדיין עליה בבית דין כלשהוא. ממילא כל הקללות והכינויים שנאמרו עליו אינם מוצדקים.

סכום הפיצויים הנדרש בתביעה הוא 40,000 ₪ על כל הכרזות והפשקווילים.

בנוסף התובע טוען שיש לחייב את הנתבע ב- 10,000 ₪ על הפרת צו המניעה בשתי פעולות שביצע הנתבע: ראשית, פרסום השלטים. ובנוסף, באותה עת פרסם מאות דפים בגנות אשתו של התובע ומשפחתה. בנוסף, יש לחייב את הנתבע 20,000 ₪ על המשך הפרת צו בית הדין בכך שהשאיר את השלטים במשך 20 יום על ביתו, לפי חישוב של 1,000 ₪ ליום כפי שקבע בית הדין בהחלטה מיום 7.10.2014.

הוצאות משפט, לא נקבע סכום.

כמו כן הוא מבקש לאסור להבא כל פעולה כנגדו.

ג. טענות הנתבע

הנתבע מודה בפרסומים. לטענת הנתבע אסור היה לתובע לפנות לבית משפט מלכתחילה בלי היתר פניה לערכאות מבית דין. לכן תביעתו המקורית, שלטענתו היתה גם שקרית, הייתה שלא כדין. כראיה צירף הנתבע מכתב של בית הדין הליכות עולם מכי שבט תשע"ד שפונה אל התובע ומיידע

עמוד 2 מתוך 16

אותו בחומרת איסור ערכאות ובכך שהממון שערכאות פוסקים הוא גזל בידו (על פי דברי הרמב"ם סנהדרין כו, ז הנפסק בשו"ע, וילקוט יוסף קיצושי"ע יו"ד ה). התובע אף לא הסכים לברר את צדקת דרכו בעניין התביעה המקורית בבית דין. לכן, התובע אינו בגדר אדם כשר וממילא מותר לבזותו ולהכלימו כמבואר בשולחן ערוך (חו"מ תכ, לו), שכל האיסור הוא באדם כשר.

מעשים אלו נעשו על פי החלטתו מתוך הבנתו והכרתו בצדקת טענתו לגבי הגזל והריבית, ולאחר שלדבריו התייעץ עם דיינים ורבנים ששמעו את טענותיו. לפי מסקנתו זו הוא החליט שבכדי להציל עשוק מיד עושקו, ובכדי למנוע מהתובע לעבור עבירות חמורות, עליו לפרסם את מעשי התובע, וכן לגנות ולגדף אותו ואת בני משפחתו.

הנתבע הסביר כך את הכינויים בהם נקט: התובע נחשב גזלן היות והוא גובה ממון שנפסק בבית המשפט שלא על פי דין תורה. הוא חמדן בכך שהוא ערער שוב ושוב ומנסה לקחת את הבית עצמו מכוח פסיקת בתי משפט. לתואר רשע הוא זוכה לדעתם על פי דברי השולחן ערוך (חו"מ כו, א) שקובע שהפונה לערכאות הוא רשע. לגבי בן הנידה ובן עוולה וכן הכתרת אביו של התובע כרשע, מפנה הנתבע לשו"ע (חו"מ תח, לח) שהקורא לרשע בקללה הכוללת את אביו, אפילו אם אביו צדיק – פטור, שכן ידוע שזו קללה כנגדו.

ככלל קובע הנתבע ובאי כוחו שמדין "עביד איניש דינא לנפשיה" היה מותר לו להכותו ולקללו. הנתבע בחר בדרך של פרסום מעשי התובע והקללה בכדי להוציא את הגזל.

לטענת הנתבעת הכרוז בו שמה מופיע זויף על ידי התובע ואנשיו, והיא טוענת שעל כל פנים, לא היתה כלל מעורבות בפרסום אותו הכרוז.

בנוסף לדחיית התביעה, הנתבע תובע גם פסיקת הוצאות משפט לזכותו.

ד. תשובות התובע

בקשר למעורבות הנתבעת נטען שהיות והאירוע האחרון של תליית הכרזות נעשה בבית בו היא מתגוררת, הרי שברור שיש לה חלק בעניין.

ה. התפתחויות נוספות

בית הדין החרג את צו המניעה הזמני והתיר לנתבע לפרסם פרסומים אם יהיה לו אישור מבית דין אחר שבו הוגשה התביעה הנגדית (עיין לקמן בפרק יא). בית דין אחר – "הליכות עולם" – נמנע מהיתר לפרסום כלשהוא היות והתובע לא הגיע אליו ודבריו לא נשמעו בפני בית הדין.

ו. השאלות לדיון

1. האם יש בסיס לתביעת הנתבעת מס' 2?
2. דרך הפעולה של הנתבע – האם יש בהם משום עבירה באופן כללי?

3. האם מותר היה לנתבע לעבור על איסורים אלו לצורך הצלת ממונו מדין עביד אינש דינא לנפשיה?
4. האם עשה הנתבע על פי הוראת חכם, והאם יש בכך סיבה לפטור?
5. הפרסומים על ביתו של הנתבע
6. הקללה בבית הדין
7. הסעד

ז. חיוב הנתבעת

התובעים טוענים שהנתבעת שותפה לכל הדברים שנעשו, אך הדבר לא הוכח בפנינו. היא הכחישה כל מעורבות בעניין, ועצם הופעת שמה על אחד הפשקווילים, אף אם לא זויף על ידי התובע ואנשיו, כדברי הנתבעים, אינה מוכיחה דבר, שכן ברור שהנתבע הוא זה שעסק בהדפסה ובהפצה בפועל ויכול היה להוסיף את שמה.

בתביעה המקורית והראשית לפיצוי על הכרוזים שהופצו אנו קובעים שהיא פטורה לחלוטין. שהרי אין משביעים על טענת הוצאת שם רע (ראו שו"ע חו"מ פז, כה). לדעת הרמ"א מחרימים על כך וגם על כך הש"ך (חו"מ תכ, ז) חולק. בכל מקרה בזמן הזה שאין מחרימים יש שיקול דעת במצב כזה לבית דין. במקרה דנן נראה בבירור שהנתבע הוא שאחראי באופן עיקרי לפעילות, ועל כן אנו מוצאים שאין מקום לפשר ולחייבה ממון.

ביחס לכרוזות על הבית: מצד אחד, הנתבעת חתומה על חוזה רכישתו ואשר על כן ללא ספק נחשבת אחד מבעליו והיא דרה בו בפועל. ועל כן, שימוש בבית כאתר פעיל לכרוזות אסורות מחייב גם הסכמה שלה.

מצד שני, לדעת רוב הדיינים, לא ניתן לדחות את האפשרות הסבירה שלא היה בכוחה של הנתבעת למנוע את הנתבע ממעשיו אלו, והוא עשה אותם על דעת עצמו ללא רשותה. על כן, לפי הכרעת הרוב – יש לפטור את הנתבעת גם מחלק זה של התביעה. אף על פי שהנתבעת לא הסתייגה ממעשיו של בעלה, ואדרבה, נראתה בפנינו כתומכת בו, לדעת בית הדין די בחיוב שבו יחויב בעלה, שבדאי משפיע גם עליה.

לסיכום, אנו פוטרים את הנתבעת מכל חיוב.

ח. האיסורים עליהם עבר הנתבע וחיוב ממון בעניינם

הנתבע קילל את התובע והאשים אותו בהאשמות שונות שלדעתו הן אמיתיות. נבחן את התנהגותו מבחינה הלכתית.

קללות – ראשית אסור לקלל אדם בקללות כגון "ימח שמו וזכרו" אף שאין בהם הזכרת שם שמים (שו"ע חו"מ כז, ב). במקרה דנן קללות אלו נאמרו לפנינו בבית דין, שבוודאי בדרך זו של קללה בעל פה יש איסור.

כמו כן בנדון דידן הודפסו הקללות על ידי מדפיס בשליחות הנתבע והופצו על ידי הנתבע באלפי עותקים. מן הבחינה ההלכתית, יש לדון בתוקפה של קללה בכתב כקללה. לא נדון בעניין זה כאן, שכן, בכל אופן ברור שהדבר גורם ביזיון, על כן יש לחייב בו מדין ביוש, וכדלהלן.

ביוש – אסור לבזות אדם בטענות שהוא רשע, גנב ועובר על איסור ריבית. יש בכך איסור הלבנת פנים וגרימת בושה (שו"ע ורמ"א חו"מ א,ו; רמ"א שם תכ, לח, סמ"ע תכ, נו בשם מהר"ם מריזבורק)¹.

אמנם במקרה שלטענת המבזה דבריו נכונים יש מקום לפוטרו על דברים מביישים כדברי הרמ"א (שם תכ, לח):

הקורא לחבירו עבד או ממזר, והוא אמת, פטור

וכאן הרי טוען הנתבע דיברתי אמת, אבל זאת בתנאי שיכול להוכיח דבריו, כפי שממשיך הרמ"א וכותב:

אבל אם לא יוכל לברר, אף על גב דשמע כן שאחרים דברו כך, לא נפטר בכך.

ובעניין זה דברי הנתבע לא התבררו כפי שיורחב להלן.

בנוסף על כך בשו"ת שבות יעקב (א, קעט מובא בפת"ש תכ, ז) כותב: "שאף על האמת יש דין בושת כל שמתכווין לביישו ולא למנעו מכאן ולהלן או לעשות בו דין".

גם יש מקום לטענות המבזות כשהן נאמרות במטרה לברר את טענתו בבית דין כפי שקבע מהר"י וויל שהובא ברמ"א (חו"מ תכא, א). וראה מאמרו של הגר"ז"נ גולדברג (תחומין כ' עמ' 31).

במקרה דנן התובע מנע מאיתנו לקיים דיון של ממש על הסיבות לאירוע וממילא לא נוכל לברר את צדקת טענותיו. אך עדיין היתר פרסום זה אמור רק בייחס לדברים ענייניים הנאמרים בבית דין, ובדין עשיית דין עצמית, נדון להלן.

לעניין חיוב ממון בשל הוצאת שם רע וביזוי, ראו בפסק הדין של בית הדין "ארץ חמדה - גזית", תיק 72099². כמו כן, ראו מאמרו של הרב הלל גפן – "פיצוי על הוצאת דיבה בכלי התקשורת"³.

¹ ראה עוד דברי הגמרא קידושין כח, ע"א "הקורא לחבירו רשע יורד עמו לחייו". הראשונים שם פירשו שמותר לנפגע לפגוע בפרנסתו של המכנה (תשובות גאוניי שיערי צדק א,ד,ג, מובאים בתוספות כאן וברשי"ב"מ עא,א וכן שו"ת ר"י מיגאש צד) או שמותר לו להתקוטט עמו ולייסרו (רשי"ב בא מציעא עא,א). אמנם המהר"ם מריזבורק כתב להלקות גם על קריאת רשע ובכנסת הגדולה (חו"מ תכ הגהות הבית יוסף אות ל וכן בתשובותיו בעי חיי חו"מ א,רלו) תמה על כך. ויש להוסיף שרבי מנחם עצמו מביא גם את הגמרא, ובכנסת הגדולה הציע שהפוגע יכול לבחור בין עונש מלקות לעונשים אחרים. עוד נראה ליישב שחיוב המלקות הוא מכח קנס בית דין.

מסקנתו היא: ש"בית דין לממונות הדין על פי דין תורה רשאי להסתמך על חוק הכנסת ולחייב מוציא דיבה בפיצוי כספי". נדון בסוגיה זו בקצרה.

במקרה דנן עומדות לפנינו מספר סיבות לפטור מתשלום: הן בגלל העובדה שמדובר בפעולות של בושת דברים ללא פגיעה גופנית ישירה והן בגלל שאין דנים בתביעת בושת בזמן הזה וגם קללות אינן גוררות אחריהן חיוב כספי.

אבל למעשה הורו הפוסקים, לחייב בתשלום על דברים אלו גם בזמן הזה. מתקופת הגאונים ועד לראשונים חוזרים חכמים וכותבים שבית הדין מחויב לעמוד בפרץ ולמנוע מעשים כאלו. הובאו הדברים בתמצית בשולחן ערוך (חו"מ ב,א): "המבייש בדברים, מנדין אותו עד שיפייסנו כראוי, לפי כבודו." ושוב (שם תכ,לח) בעניין המבייש בדברים: "ויש לבית דין בכל מקום ובכל זמן לגדור כפי מה שיראו. ויש אומרים שמנדין אותו עד שיפייס המבוייש". ומוסיף הרמ"א (שם): "והמוציא שם רע על חברו, הוי בכלל המבייש בדברים".

וכן לגבי קללות כותב השולחן ערוך (חו"מ כז,ב):

קלל בלא שם ובלא כינוי... איסורא מיהא איכא. ואם חרף תלמיד חכם, מנדין אותו; ואם רצו הדיינים להכותו מכת מרדות, מכין ועונשין אותו במה שיראו. ואם חרף עם הארץ, עונשין אותו כפי שהשעה צריכה.

דברים אלו הם בסמכות כל בית דין כפי שקובע השולחן ערוך (חו"מ ב,א).

כל בית דין, אפילו אינם סמוכים בא"י, אם רואים שהעם פרוצים בעבירות (ושהוא צורך שעה) (טור), היו דנין בין מיתה בין ממון, בין כל דיני עונש, ואפילו אין בדבר עדות גמורה. ואם הוא אלם, חובטים אותו על ידי עובדי כוכבים. (ויש להם כח להפקיר ממונו ולאבדו כפי מה שרואים לגדור פרצת הדור) (טור בשם הרמב"ם בפרק כ"ד מסנהדרין). וכל מעשיהם יהיו לשם שמים; ודוקא גדול הדור, או טובי העיר שהמחוס ב"ד עליהם.

לכאורה אפשר לשאול מנין הסמכות לחייב במקרים אלה בבית דין, שאינו "גדול הדור או טובי העיר שהמחוס ב"ד עליהם". יש לומר שגם החוק כיום מחייב בקנסות על הוצאת שם רע וביוש, וראוי בעניין זה לאמץ מנהגים טובים על פי דינא דמלכותא דינא (שו"ת חתם סופר חו"מ מד). ביחוד, כאשר בית הדין אינו עושה עוד שימוש בדרך של חרמות ונידויים. זאת ועוד, בהסכם הבוררות ניתנה לבית הדין סמכות לחייב גם מכח הפשרה ועל פי שיקול דעתו. אין ספק שהאחריות של בית הדין היא לגדור גדר בפני עושי עוולה.

על כן מנהג בתי דין בעבר (ראה שו"ת מהרש"ל כח וקא, שו"ת נחלת שבעה סו) ואף בימינו אלו לחייב בקנסות במקרים כאלו, כגון בפס"ד בית הדין הגדול בפד"ר ה' עמ' 322.

² פורסם באתר בית הדין <http://eretzhemdah.org/Data/UploadedFiles/SitePages/782-sFileRedir.pdf>.

³ פורסם באתר דין תורה - http://www.dintora.org/files/diba_gefen.doc.

לסיכום, ככלל, יש בסיס הלכתי לחיוב ממון על ביוש, ביזוי והוצאת שם רע.

ט. עביד איניש דינא לנפשיה - עשיית דין עצמית

טוען הנתבע שנקט בדרך זו כדי להגן על עצמו. אכן, דבר ברור הוא שעל פי ההלכה מותר לאדם שעומדים לגזלו להגן על עצמו ואפילו על ידי חבלה.

כך קובע השולחן ערוך על פי סוגיית הגמרא (בבא קמא כז, ב) והמפרשים. וזו לשון השו"ע (ח"מ ד):

יכול אדם לעשות דין לעצמו; אם רואה שלו ביד אחר שגזלו, יכול לקחתו מידו; ואם האחר עומד כנגדו, יכול להכותו עד שיניחנו, (אם לא יוכל להציל בענין אחר) (טור), אפילו הוא דבר שאין בו הפסד אם ימתין עד שיעמידנו בדין.

למרות דין "עביד איניש דינא לנפשיה", לדעת שלושת הדיינים, חרג הנתבע באופן חמור מגדרי "עביד איניש דינא לנפשיה". נציין שיקול אחד שמוסכם לדעת כל הדיינים, ולאחר מכן נביא שיקולים נוספים שאינם בהסכמת רוב הדיינים.

1. לשון הרע ביזוי והוצאת שם רע לצורך הצלה

אומנם מצאנו בדין "עביד איניש דינא לנפשיה", שרשאי אדם אף להכות את חברו כדי למנוע ממנו לגזול את שלו. אומנם, אין הדבר אומר שמותר להוציא עליו שם רע תוך גוזמא יתירה.

בפרק זה נניח שכדי להתגונן על נכסיהם וכדי להציל את התובע מעבירות של גזל וריבית, בהנחה שאכן יש בדבר גזל, היה מותר להודיע לרבים את העבירות, שלטענת הנתבע, התובע מבצע או עשוי לבצע בקרוב, וכל זאת בכדי למנוע אותו מביצועם.

החפץ חיים (ה'ל' לשון הרע כלל י סעי' יד) כותב שמותר לאדם להודיע למי שיכול לעזור אודות העבירה של הרוצה לקחת ממנו את רכושו, אבל הוא מתנה בדבר כמה תנאים.

תנאי עקרוני ראשון בו נכשל הנתבע בשימוש בפרסום התנהגותו של התובע, הוא בזה שאין להגזים בתיאור החוטא ומעשיו. החפץ חיים מסביר שאסור שידבר באופן שיתגנה הנידון בעיני השומעים יותר ממה שהיה מתגנה אילו היה מספר את כל הסיפור באופן מדויק על פרטיו ונסיבותיו. וזה לשון החפץ חיים:

ביותר יזהר על כל פנים שיהיה כל הסיפור אמת, בלי תערובת שקר, **ושלא לגזם הענין יותר ממה שהוא**, דהיינו שלא לחסר בסיפור שום פרט קטן שהוא מבין שדבר זה הוא צד זכות של חברו, אף שבאמת אין הדבר הזה מועיל להצדיק את חברו, אבל על כל פנים אם ידעו השומעים צד זכות זה לא יתגנה כל כך בפניהם, וכשהוא יחסיר דבר זה יתגנה מאוד לפני השומעים, איסור גדול הוא להחסיר פרט זה.

בעניין זה אין ספק שהנתבע נכשל באופן חריף וברור, וכדלהלן.

במודעות שונות הנתבע כינה את התובע "גנב" ו"גזלן" ותיאר את מעשיו כ"פשע מתועב ונבזה". הנתבע טען שמכיוון שעל פי דין תורה אין סמכות לבתי המשפט של מדינת ישראל לדון אותם, אם כן מי שזוכה לפי דיניהם הוא גזלן.

ואכן מופיע בחידושי ר' עקיבא איגר (על שו"ע חו"מ סי' כו סעי' א) הביטוי "פסול לעדות כמו כל גזלן". אבל פוסקים רבים (עיין בין היתר בחסד לאברהם (תאומים) סי' טז) מסבירים שאין שום הכרח שהוא גזלן, אלא שאין לסמוך על דיניהם ולכן **יתכן** שפסק דינם לא היה על פי הלכה, ויש גזל בדבר. גם ר' עקיבא איגר הנ"ל בעצמו מתאר את המקרה שבו נפסל כגזלן כ"אם אין כן בדיני ישראל".

יתירה על כך, ההליכה לבית המשפט הוא מעשה נפוץ ביותר, ושכיח מאוד גם אצל חוגי אנשים דתיים רבים, כולל אלה שאיתם יש לתובע קשר ואליהם היה מיועד משא הפרסום של הנתבע. לכן, כותבים פוסקים רבים (ראו בין היתר: דברי יואל, לרבי מסטמאר, סי' קלה אות ח; וישב משה (פערשל) סי' נו) שהמוציא כסף על פי ערכאות אינו נפסל לעדות מחמת עבירה.

זאת ועוד, אמנם, לכאורה על פי הלכה התובע היה אמור לקבל היתר מבית הדין כדי לפנות לבית המשפט. אלא שיש שיטות שתובע אינו מחויב בדבר כאשר הנתבע אינו שומר תורה ומצוות (ראו כסף הקדשים על שו"ע חו"מ סי' כו). כמו כן, אמנם יש פוסקים (ראו הרב רלב"ג בשם הגרי"ש אלישיב, תחומין כה, עמ' 251) שכתבו שגם לאחר מתן פסק הדין על התובע לבדוק את זכותו לגבות את הכסף. אולם, גם על כך יש החולקים (שו"ת תשב"ץ חלק ג סימן סח; שו"ת מהרש"ם חלק א' סימן פט; פסקי דין - ירושלים דיני ממונות ובירורי יהדות, חלק ב' עמוד רלט. שם עמ' רנו. חלק ג' עמ' קח). על כן, לחלוטין לא מקובל עלינו לקרוא למי שלא עושה כדעות המחמירות בשמות גנאי מסוג אלה.

יתירה מזו, גם אם מבחינת דיני עדות היינו סבורים שהתובע בבתי המשפט דינו כגזלן, הרי ברור שלא כך מפרש הציבור את הכינוי "גזלן". כאשר הציבור הרחב חושב על התיאור של "גזלן" הוא בוודאי לא חושב על אדם שמנסה לגבות כסף בו זכה בבית משפט בהליכים מסודרים.

לפיכך, גם כלפי מי שמתנגד נחרצות לכל הליכה לבתי המשפט בישראל ואפילו מי שהיה קורא לאיש כזה גזלן, הייתה מוטלת על המפרסם את הדברים חובה להסביר את הרקע לפניה לבית המשפט: בזמנו הנתבע לא התנגד להתדיינות במסגרת זו, ועל פי דברי הנתבע עצמו (פרוטוקול ישיבה 1, עמוד 9) בזמן תחילת ההליכים הנתבע לא היה שומר תורה ומצוות, כך שיש להניח שאפילו לא היה מסכים להתדיין בפני בית הדין.

עובדות אלו מהוות גם שיקול הלכתי רלוונטי, וגם משפיעות באופן ברור על הבנת הסיפור והיחס של הקורא אל הפרסומים. עובדות אלו נעדרו מן הפרסומים באלפי עותקים. כל אלה בהחלט מהווים הפרה של דרישת החפץ חיים לפרסם את כל צדדי הזכות "שאם ידעו השומעים צד זכות זה לא יתגנה כל כך בפניהם".

כמו כן, הנאצות והקללות, שבהם אנחנו דנים במקומות אחרים (פרק א' וח'), משפיעות גם בעניין נידון דין. כאשר הקורא הרגיל רואה שהנתבע משתמש בקללות, כגון "ימח שמו וזכרו", שבדרך כלל משתמשים בהם רק בקשר לרשעים יוצאי דופן בחומרתם, הוא מדמיין מקרה חד וחלק של גניבה שאי אפשר לתרץ אותו בשום פנים. כמו כן, כאשר הוא קורא תיאורים כמו "בן עוולה" ו"רשע בן רשע" הוא לא מדמיין מקרה שבו אדם גובה ממון על בסיס החלטת בית משפט.

זאת ועוד, מכיוון שהנתובע לא היה פעיל באופן אישי בתביעה הזו, וניזון על פי אינפורמציה שסופקה ככל הנראה על ידי בנו ועורך דינו (שאינם בעלי דין בתביעה זו), אין סיבה להתייחס אליו בעקבות העובדה שלא עצר את ההליכים כאל "בן עוולה".

אפשר לשאול על פסקו של החפץ חיים: מדוע יש איסור לגנות הזולת בהגזמות במקרה שמותר לעשות דין לעצמו, שכולל אפילו השימוש בהכאה? ונראה שכמה תשובות בדבר.

ראשית, אין הכרח בכלל שהכאה הנצרכת לאפשר עשיית דין לעצמו, גרועה מהוצאת דיבה. שהרי הפליגו חז"ל בחומרת מלבין פני חברו ברבים, באמרם שהוא חמור מהמזנה עם אשת איש ואין לו חלק בעולם הבא (סנהדרין קז,א) והשוו אותו לרציחה, עד כדי כך שלפי ראשונים מסוימים, יש בדבר משום יהרג ואל יעבור (עיין תוספות סוטה י, ב).

שנית, אמנם אילו הסיפורים היו אמת ובלי הגזמות, היינו אומרים **בתנאים מסוימים**, שאין פרסום מעשה פוגעני מצד עצמו. אלא היה ניתן לראות בהצגת העובדות לציבור כחלק ממהלך מעין שיפוטי, וכפי שהמפרשים פירשו את עביד איניש **דינא** לנפשיה כהליך שיפוטי שאדם עושה עבור עצמו. גם אם הדבר מבייש את המסופר עליו אין לו להלין אלא על עצמו. אבל אי אפשר לראות בפרסום הגזמות תהליך משפטי, שהרי בית דין לא ישקר ולא יגזים כדי לבצע את דינו.

שלישית, אסור לבעל דין לשקר בבית הדין לגבי עובדה מסוימת, כדי לזכות בדין אפילו במקרה שלפי האמת הוא צודק משיקולים אחרים, ומשקר רק לגבי פרט מסוים כדי שדין אמת יצא (ש"ך, חו"מ סי' עה ס"ק א). אם כן, לא ניתן להצדיק את פרסום הפוגע ומוגזם ביותר כתהליך כעין משפטי. מעשה זה מתפרש כבריונות ודינו ככל הוצאת לעז שאסורה, וגם ראוי הדבר לענישה לפחות על ידי חיוב כספי על פי הכללים שהצגנו בפרק ח.

בנוסף לאמור, נציין תנאי נוסף שמופיע בחפץ חיים הנ"ל. **הכוונה** של המודיע צריכה להיות כוונה לשם שמים בלבד ולא מתוך שנאה. לפי התנהגותו של הנתבע בבית הדין, קשה להתעלם מכך שהוא מגלה שנאה גדולה כלפי התובע, ואין כאן צורך לפרט או לשכנע מה שראינו בעינינו ושמענו באזננו. אלא שלא ברור שמי שנכשל בתנאי זה, וחטא רק בעניין כוונתו, יצטרך לשלם למי שדיבר נגדו אם מילא את שאר התנאים.

2. שיקולים נוספים בדין עביד איניש דינא לנפשיה (חו"ד אחד הדיינים).

לדעת אחד הדיינים, שיקולים נוספים בגדרי דין עביד איניש דינא לנפשיה, אינם חלים בנדון דין:

יכול לברר ששלו הוא נוטל:

יש לסייג עשיית דין עצמית על פי המשך דברי השולחן ערוך, שמקורם בטור:

והוא שיוכל לברר ששלו הוא נוטל בדין.

דהיינו, על מנת להחיל דין עביד איניש דינא לנפשיה, העושה דין לעצמו צריך להיות במצב בו יוכל לברר ששלו הוא נוטל בדין. הסברה בסייג זה היא, שחכמים אומנם התירו לאדם לפעול באופן עצמאי בלא להזדקק לבית הדין, אך זאת רק במצבים בהם אין ספק שהוא צודק בטענתו. אך במקום ספק, לא התירו.

בנדון דידן, אומנם הנתבע באופן סובייקטיבי משוכנע באופן וודאי שאין כל בסיס לטענת התובע, אך באופן אובייקטיבי אין כלל וודאות בדבר. הנתבע ניהל הליך משפטי בבית משפט בתקופה שהתובע לא קיים מצוות, ויש בסיס בהלכה לפעולה זו (כסף הקודשים חו"מ כו). כמו כן, לאחר מתן פסק הדין, יש בסיס הלכתי לתת תוקף לפסק הדין (מרשד"ם ח"א סימן פט).

לגבי שאלת הריבית, אכן הנחת היסוד שיש בעיה בגביית הריבית (אא"כ יש לתובעת היתר עסקה, ושאלה זו לא התבררה בבית דין) ויתכן גם שיש מקום לפשרה ולתשלום ריבית כמנהג בתי דין בתנאים מסוימים. אמנם – בית הדין לא דן בזה, וסבור שחובת התובע היתה לברר עניין זה.

יותר מכך, במצב כזה, יש לדון את התובע כאילו יצא כיום בדין תורה וידו על התחוננה בכל הקשור לזכותו על הכספים (לפחות מצד הספק). אך כאשר אנו דנים בדין "עביד איניש דינא לנפשיה" השאלה אינה מה ההכרעה הסופית, אלא האם מותר היה לפעול באלימות כנגד הצד השני, ודרך זו מותרת רק במצב בו הדין ברור ללא ספק בזמן ביצוע המעשים.

"אם לא יוכל להציל בענין אחר"

הרמ"א לעיל סייג את ההיתר להכות בכך ש"אם לא יוכל להציל בענין אחר", וכל שיש דרך מתונה יותר להשיג את המטרה, הדבר אסור. עיקרון זה עולה מהגמרא ומהטור.

במקרה של שימוש עודף בכוח יש גם חיוב בתשלום על הנזקים, כך עולה מהגמרא (בבא קמא כח,א) שמסבירה את החיוב בתשלום על הפלת השור המזיק במקרה שניתן היה להציל את השור הניזק בלא גרימת הנזק למזיק.

עוד יש לציין שאף שלהלכה מותר לעשות דין גם אם אין הפסד לניזק מכך שילך לבית דין הרי ראו שנתיות המשפט (ד, א) קובע שאין להתיר הכאה אלא אם כן יש חשש הפסד כלשהוא.

נמצא שלפנינו דרך שאינה ראויה שבה נקט הנתבע כנגד התובע, ועם כל הכבוד לטענותיו שאיננו יכולים להתעמק בהם בנסיבות הנוכחיות הרי נראה שהיה עליו להזמין את התובע לדין תורה ולקבל היתר מסודר מבית דין.

לסיכום, לדעת כל הדיינים, חרג הנתבע בפרסומיו באופן חריף מן המותר על פי דין, גם בהתחשב באינטרס הלגיטימי שלו להגן על עצמו מפני גביה שלדעתו היא שלא כדין.

י. האם עשה הנתבע על פי הוראת חכם?

התובע טען שביצע את הפרסומים, על פי הוראות של תלמידי חכמים שהתירו לו לפרסם את הפרסומים. לפני קיומו של הדיון השלישי, בית הדין הדגיש בפני הנתבע שאם הוא טוען טענה זו, עליו להביא את הראיה-העד לבית הדין כדי להיחקר עליה.

בדיון הצביע בית הדין על כך שהנתבעים לא הביאו עדות בעניין לבית הדין. וכך נאמר בפרוטוקול (הפניה מדויקת):

דיין: בב' אלול ניתנה החלטת ביניים. כתבנו שם שהנתבע טען שפעל על פי הוראת פוסקים, אשר התירו לו לפעול בדרך שפעל, ועל כך יש מקום להבאת עדויות וראיות.

להבנתנו, טרם גיביתם את הטענה הזאת. האם יש כאן עדים שאומרים "אני התרתי לו לפרסם את הדברים האלה והאלה?"

טו"ר: כתוב שאדם גדול שלא יכול לבוא לבית דין, מסתפקים בעדותו בכתב. אנחנו נביא את זה בסיכומים.

דיין: א"א להביא דבר שאתה רוצה להתייחס אליו כעדות בסיכום. אנחנו לא היינו חייבים לומר לכם מה להביא, ואעפ"כ אמרנו לכם להביא כראיות. אני רק מצוין שלא עשיתם כך.

טו"ר: באמת לקינו בחסר פה, אבל כיסינו את זה עם הטענות האחרות.

בהמשך נטען על ידי ב"כ הנתבע, שהטו"ר שהגיע עם התובע בדיון הראשון (כנראה הרב מ'), היה מן המורים לו להיתר. בכל אופן, עניין זה לא הוכח בבית הדין, למרות שבית הדין הדגיש בפני הנתבע שאם הוא רוצה להסתמך על טענה זו – עליו להביא ראיה עליה.

לפיכך, הטענה נדחת.

בשולי הדברים נאמר, שיתכן שהיו תלמידי חכמים שביקשו לתמוך בנתבע אישית, ואף דברו בפניו על איסור ערכאות, חומרתו וכד'. אך קשה להעלות על הדעת שפוסק הלכה שניתן לסמוך עליו בעניין חמור כל כך התיר לנתבע להתנהג בדרך בה נהג. בוודאי קשה לקבל את האפשרות שכך הנחו אותו לנהוג, תוך הבנת דרכי פעולתו, ללא שמיעת הצד שכנגד.

יא. הפרסומים על ביתו של הנתבע והפרת צו המניעה

כל האמור לעיל, התייחס להפצת פרסומים כתובים על גבי ניירות, שהופצו באלפי עותקים במהלך החודשים שלפני הדיון בבית הדין. בנוסף, עבר הנתבע על הוראה מפורשת של בית הדין, שהוציא צו מניעה כנגד פרסומים פוגעים.

נפרט תחילה את עיקרי ההליכים בתיק, ובתוך כך את הוצאת צו המניעה:

ב- 4.5.2014, בין הדין הראשון לדין השני, ביקש התובע צו מניעה על המשך פרסומיו של הנתבע נגדו.

ב- 25.05.2014 בית הדין הודיע: "על פי הוראת בית הדין, עד לקיומו של דיון, [הנתבע] מנוע מלפרסם כל פרסום בעניינו של [התובע]".

ב- 12.06.2014, לאחר הדין השני, שהתרכז בנושא צו המניעה, בית הדין הפך את צו המניעה הזמנית לקבוע "עד להשלמת הברור בבית הדין או עד למתן הוראה אחרת."

במקביל לדין בתיק דין, פנה נתבע דין, לבית הדין בתביעה חדשה כנגד תובע דין בדרישה לעצור את תהליך גביית הכסף בו זכתה חברת פלוני. בבעלות התובע. התובע, שהוא הנתבע בתביעה החדשה, סירב לדון בבית דין על עניין זה מכיוון שהדבר כבר נידון בערכאה אחרת בה לטענתו הסכים השני להתדיין. משסירב לדון בתביעה זו, דרש הנתבע, שבית הדין יכריע בסכסוך על פי ההלכה, גם אם אין לבית הדין סמכות חוקית לעשות זאת.

המדיניות הכללית של בית הדין דין היא שלא לעסוק בכל בקשה לסעד, ללא סמכות חוקית. בכל אופן, לאור הבקשה הספציפית, הועבר הדין בבקשה להרכב מיוחד של אבות בית דין של רשת בתי הדין.

ב- 17.07.2014 החליט הרכב זה שבתי דין של ארץ חמדה-גזית לא יטפלו בתביעה זו ללא הסכמת שני הצדדים, ושההליך הנהוג כאשר יש סירוב להתדיין, דהיינו, היתר פנייה לערכאות, לא שייך כאשר הנושא כבר נידון בבתי המשפט.

ב- 3.8.2014 פנה הנתבע לבית הדין בבקשה להסיר את צו המניעה על פרסומים אודות התובע, וזאת על מנת שיוכל לפרסם את עובדת סירוב התובע להתדיין בתביעת הנתבע נגדו.

ב- 28.08.2014 הודיע אב בית הדין בתיק זה את עמדת בית הדין לגבי המשך ההליך לאור החלטת אבות בית הדין בעניין תיק הנתבע נ' התובע, וכן שבית הדין ימשיך בהליך לפנינו מתוך האפשרות שהתובע התנהג שלא כדין במסגרת הסכסוך המשפטי שביניהם. כמו כן, הודיע בית הדין שעניין הסרת צו המניעה יידון בדיון הבא בתיק זה.

בדיון ב- 18.09.2014 הליך הנתבע על כך שצו המניעה מקפח אותו בכך שאינו מאפשר לו להתגונן נגד צעדיו של התובע המנוגדים לטענתו להלכה, בעניין תיק הוצל"פ של התובע נגד הנתבע. עלתה בדיון גם העובדה שבית הדין "הליכות עולם" עסק באותם ימים בניסיון לפתוח לדין את תביעת הנתבע נגד התובע.

ב- 01.10.2014 בית דין, בחתימת אב בית הדין, הוציא החלטה שכללה את ההוראות הבאות

החלטות

לאור האמור, החלטת בית הדין היא:

בית הדין אינו מסיר את צו המניעה, אלא שהוא קובע שצו המניעה שניתן מתייחס לפרסומים מן הסוג שהם עניין לתביעה זו שבפנינו, אך אינו נוגע לפרסום העובדות הקשורות להליך המתקיים כיום בפני בית דין אחר.

על מנת לוודא את קיומה של ההחלטה דנן, ולאור ההתנהלות הלא זהירה של הנתבע בפרסומים קודמים, לא יפרסם הנתבע כל פרסום בעניין התובע אלא אם כן נוסחו המלא יאושר באופן מפורש ובכתב לפני פרסומו על ידי בית הדין העוסק בתביעה [הנתבע] נ' [התובע].

בית הדין מבקש להדגיש, שאין באמור בסעיף הקודם כל קביעה שפרסום שאינו כלול בצו המניעה לא יהווה עילה לתביעה כספית או פלילית, בדין תורה או במקום אחר. עניין זה הוא באחריותו של המפרסם.

למחרת הודעה זו של בית הדין, הודיע ב"כ של התובע שהנתבע תלה על חזית ביתו שלטי ענק בגנותו של התובע, וביקש סעד בעניין.

ב 7.10.2014 כתב הנתבע מכתב בו ניסה להסביר מדוע פרסומו החדש אינו סותר את החלטת בית הדין בעניין צו המניעה. בכל אופן, התברר שהתובע לא קיבל אישור מבית דין כלשהו למעשיו.

ב 7.10.2014 בית הדין לא קבל את הסבר הנתבע שהתנהגותו לא סתרה את צו המניעה של בית הדין, בראש וראשונה בגלל שלא קיבל אישורו המפורש בכתב של בית הדין "הליכות עולם". בית דין הודיע באותה הזדמנות במכתב בשם אב בית הדין, הדברים הבאים:

1. בית הדין מבהיר שהפרסום של הנתבע מזו' או ח' תשרי תשע"ה הוא הפרה בוטה של צו המניעה.
2. על התובע להסיר באופן מיידי את הפרסום.
3. על כל יום בו יופיע הפרסום, החל מיום רביעי יד בתשרי תשע"ה, בשעה 5:00 בבוקר, ישלם הנתבע לתובע סך של 1,000 ש"ח לכל יום פיצוי על הפרת צו המניעה.
4. במסגרת פסק סופי, יקבע בית הדין פיצוי על ההפרה עד להיום.
5. לאור העובדה שהנתבע הפר, ביוזעין או שלא ביוזעין, את הוראת בית הדין, תוך התבססות על פרשנות לא סבירה של החלטתה ובהתעלמות מחלק משמעותי ממנה, בית הדין אינו מאשר לנתבע כל פרסום, בכל נוסח שהוא ובכל דרך שהיא בכל עניין הנוגע לתובע, משפחתו, או החברה שבבעלותו.

לאחר מכן הנתבע התמהמה מלהסיר את השלט במשך כשבועיים וחצי. לאחר מכן, הנתבע טען במכתב בהסתמך על כך שבצו בית הדין נכתב בטעות ש"על התובע" להסיר במקום "על הנתבע" ועל כן, לדבריו, לא הסירם. רק לאחר שהדבר תוקן, כעבור כ 20 יום הנתבע הסיר את הכרזות.

אנו דוחים טענה זו באופן מוחלט, ואף לא מעלים על דעתנו, שהנתבע הבין כך את הוראת בית הדין. ובפרט שבסעיף הראשון להחלטה נקבע שתליית השלטים מהווה הפרה של צו בית הדין, ובסעיף שלאחר הסעיף בו נפלה טעות סופר נכתב שהנתבע ישלם קנס על כל יום שהכרזות תלויות.

ולפי "הבנתנו" שהסרת הכרזות תלויה בתובע ואיחור התובע מגדיל את הקנס שיושת עליו, אם כך היה עליו להתחנן לתובע שיבוא להסיר את הכרזות כדי להקטין את הקנס.

על כן נראה שהנתבע בחר לפעול בתמימות מדומה ולהציג מצג שווא כאילו הוא "מקיים" בקפדנות את הפסק. תהיה הפרשנות אשר תהיה, בכל מקרה ברור שהקנס מוטל במפורש על הנתבע גם בהחלטה בנוסח בה נפלה טעות (בתיאור האדם שישיר את השילוט).

גם המסרונים שנשלחו בין בנו של התובע לבין הנתבע מה 7 ו 8 לאוקטובר 2014 מצביעים על כך שהנתבע ידע שעליו להוריד את השלטים וחשב שהקנסות הן לא משמעותיים ביחס לחוב שהנתובע מבקש לגבות ממנו.

בהסברו לפני בית דין מדוע חשוב להוריד את צו המניעה, גילה הנתבע דעתו שככל שהלחץ על התובע גדול יותר, כך גדולים סיכוייו להקטין את חובו שתפח למימדים גדולים. גם מטעם זה, אין לתלות בהסברים הדחוקים של הנתבע כאילו לא הבין שהוא פעל בניגוד לצו המניעה.

יש לציין שהנתבע לווה ביעוץ של עורך דין וטוען רבני ובנוסף הוא עצמו התקשר פעמים רבות למשרד בית הדין. לא יתכן שהדברים היו כל כך פשוטים לו עד שלא היה צריך לשאול את בית דין אם הוא חורג מצו המניעה.

הדברים נכונים הן לגבי ההפרה הראשונית והן לגבי המשך ההפרה אחרי ההבהרה מתאריך 07.10.2014 בטענה שסמך על הנכתב שעל התובע להוריד את השלט, ולא הבין שהייתה זאת טעות דפוס מוכחת שעומדת בסתירה עם כל השאר הכתוב בהחלטה.

עם זאת, חובתנו לציין היבט המפחית מחומרת תליית השלטים ביחס לפרסומים בפשקוולים. כפי שהבהיר בית הדין עיקר החומרה בפרסום הפשקוולים הוא בכך שהמילים המתארות את הטענות של הנתבע כנגד התובע מתפרסמות בלא לתאר את ההקשר, ועל כן מתפרשות לקרוא באופן מעוות לחלוטין.

לעומת זאת, הפרסום בשלטים הוא כזה, שמתוכנו ניתן להבין את ההקשר של הסכסוך, שכן מוזכר כינוס הנכסים, והעובדה שלבית צו הריסה. הקורא את הפרסום כמכלול, עשוי גם להבין שבעבור כינוס הנכסים שנעשה על פי חוק זכה התובע לכינויי הגנאי: גזלן, חמדן ולוקח ריבית דאורייתא. ועל כן מבחינת תוכן הפרסום הוא חמור פחות. עניין זה היווה שיקול בהפחתה של החיוב המלא שנקבע בצו המניעה.

כאמור טען התובע להפרה נוספת, והיא פרסום פשקוולים הפונים לאשת התובע, בהם יש גינוי לה ולמשפחתה. בהיבט העובדתי, נציין שהפשקוולים נשלחו לבית הדין והנתבע לא הכחיש את פרסומם. השיקולים שנמנו לעיל שיש בהם הפחתה מחומרת פרסום השלטים אינם נוגעים לפרסום הפשקוולים האלו, שכן שם ההקשר אינו מובן באותה מידה כמו בשלטים, ופרסום זה הוא בסיס לחיוב בפני עצמו.

לסיכום כאמור, בית הדין דוחה לחלוטין את הטיעון שאי הסרת את השלטים פעל הנתבע פעל בתום לב בחשבו שבית הדין יסכים לפרסומיו. הפרת צו הביניים, תהווה חלק מן השיקול לחיוב הסופי.

יב. קללה בבית הדין

כפי שצינו לעיל (שו"ת לב אריה (הורביץ) סי' מג, הובא בסעיף ח), יש בסיס הלכתי לחיוב על הקללה שנאמרה בפני בית הדין. אולם, כיון שהתובע לא תבע זאת, בית הדין אינו מחייב חיוב כספי בפועל.

יג. הסעד

למרות שדחינו לעיל את ההסתמכות על 'הוראת חכם', בבואנו לשקול את הקנס הראוי יש לקחת בחשבון את טענתו של הנתבע שהוא אינו תלמיד חכם והלך ושאל רבנים שלטענתו התיירו לו לפעול בדרך בה פעל. אף שהטענה לא הוכחה, כאמור, יתכן שהשלה את עצמו שכך הורו לו, לפיכך יש להקל עמו.

לעומת זאת, תליית הכרזות היתה כאמור בניגוד לצו המניעה שבית הדין הוציא, ובניגוד להוראת בית הדין להסיר את הפרסומים. כאמור, דחינו לעיל את ההסתמכות על טעות הדפוס של בית הדין.

לאור כל זאת ולאחר שיקול דעת, אנו קובעים תשלום של 35,000 ₪.

יד. הוצאות משפט

בנסיבות העניין, איננו מחייבים את הנתבע בתשלום הוצאות משפט. עם זאת, הנתבע ישלם מחצית אגרת בית הדין, בשיעור של 250 ₪.

טו. עניינים נוספים

איסור פרסום – נציין שאין היתר גם להבא לבזות בכל דרך שהיא את התובע אלא בהיתר מפורש של בית דין מוכר שיעמוד מאחורי הדברים, ייטול אחריות על ניסוחם, ויפקח על דרך הפעולה של הנתבע שהוכחה כחסרת רסן.

חובת הבחינה ההלכתית – ביחס לתובע, מצד אחד, נכון הוא שיש בסיס בהלכה לכך שיהיה זכאי לתבוע בערכאות בתנאים מסוימים ואף ליטול כל מה שיפסוק בית המשפט, בוודאי כשהדיונים התקיימו בתחילה בהסכמה. אולם, מצד שני, כידוע יש מהפוסקים שחלוקים בעניין ולא נביע דעה בנושא זה שלא נכלל בכתב הבוררות. למרות זאת, חשוב לבית הדין להבהיר, שחובתו ההלכתית של התובע, לעשות שאלת חכם בעניין גביית הכספים, ובעיקר בעניין גביית הריביות.

השלוש והפשרה בתביעת הממון – בית הדין קורא לשני הצדדים לנסות להגיע להסדר פשרה בסכסוך הקשה. אנו פונים אל באי כוח הצדדים, שיסייעו לצדדים בעניין, ויובילו אותם לכיוון פרודוקטיבי. נבהיר בתוך הדברים, שאין זו דרכה של תורה לקבוע בהסדרי הפשרה שבועות וחרמות.

בהקשר זה, נציין את דברי הגמרא במסכת ראש השנה (יז, א):

אמר רבא: כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו, שנאמר נשא עון ועבר על פשע, למי נושא עון - למי שעובר על פשע.

טז. החלטה

1. הנתבע מס' 1 ישלם לתובע סך של 35,000 ₪ תוך 30 יום מיום מתן פסק דין זה.
2. הנתבע ישתתף במחצית אגרת בית הדין וישלם לתובע 437.50 ₪ תוך 30 יום. אין צו להוצאות נוספות.
3. הנתבע אינו רשאי לפרסם פרסומים כנגד התובע ללא אישור מבית דין מופר.
4. חובתו ההלכתית של התובע לברר את זכויותיו ההלכתיות בכל הנוגע לתביעותיו הכספיות, בעניינן הוא מנהל תהליך הוצאה לפועל. חיוביו של הנתבע בסעי' 1-3 אינם מותנים בקיום התובע את סעיף זה.

פסק הדין ניתן ביום שני י"ג בשבט תשע"ה 2 בפברואר 2015.

בזאת באנו על החתום

הרב סיני לוי

הרב דניאל מן, אב"ד

הרב דניאל כ"ץ